

Sygn. akt I ACa 92/12

I ACz 119/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Ewa Jastrzębska
Sędziowie :	SA Joanna Kurpierz SA Elżbieta Karpeta (spr.)
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 12 kwietnia 2012 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa J. S.

przeciwko Skarbowi Państwa-Prezesowi Sądu Rejonowego w (...), Prezesowi Sądu Okręgowego w (...) i Prezesowi Sądu Apelacyjnego w (...)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda oraz zażalenia pozwanego Skarbu Państwa-Prezesa Sądu Okręgowego w (...)

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 20 września 2011r., sygn. akt I C 57/09

- zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 w ten sposób, że zasądza od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w (...) 7200 (siedem tysięcy dwieście) złotych tytułem kosztów procesu;
- zasądza od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w (...) 600 (sześćset) złotych tytułem kosztów postępowania zażaleniowego;
- oddala apelację powoda i zasądza od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w (...) 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 92/12

I ACz 119/12

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w (...) oddalił powództwo J. S. kierowane przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesom Sądów Rejonowego i Okręgowego w (...) oraz Apelacyjnego w (...) o zapłatę kwoty 945 695,20 zł., z czego kwoty 140 400 zł. powód dochodził z tytułu odszkodowania za uniemożliwienie mu pełnienia funkcji reprezentanta Spółdzielni Pracy (...) w postępowaniu upadłościowym, kwoty 702 000 zł. jako odszkodowania za dyskryminowanie go w stosunku do innych wierzycieli w toku postępowania upadłościowego przez Sąd Rejonowy w (...) w trakcie rozpatrywania dodatkowych wierzytelności, kwoty 3 295,20 zł. jako skapitalizowanych odsetek od kwoty 20 667,81 zł. i kwoty 100 000 zł. jako zadośćuczynienia.

Ustalił Sąd Okręgowy, że powód od 10 października 2001r. pełnił funkcję prezesa zarządu Kierownika (...) Spółdzielni Pracy (...) w C.. Uchwałą Rady Nadzorczej tej Spółdzielni z 29 grudnia 2001r. powód został odwołany z funkcji członka zarządu Spółdzielni, a w dniu 2 kwietnia 2002r. wypowiedziano powodowi umowę o pracę. Wyrokiem z dnia 30 października 2002r. Sąd Rejonowy – Sąd Pracy w C. przywrócił powoda do pracy na poprzednich warunkach. W dniu 18 grudnia 2002r. Sąd Rejonowy w (...) ogłosił upadłość Spółdzielni Pracy (...), a funkcję syndyka masy upadłości powierzył K. S.. Postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2004r. wydanym w sprawie VII Po 130/03 Sąd Rejonowy w (...) wyznaczył dłużnikowi Spółdzielni Pracy (...) w upadłości termin 14 dni do dopuszczenia wierzyciela J. S. do pracy w charakterze prezesa zarządu Spółdzielni, stosownie do tytułu wykonawczego – wyroku Sądu Rejonowego w (...) z 30 października 2002r. W dniu 7 marca 2003r. powód stawił się w Spółdzielni Pracy (...) zgłaszając gotowość do podjęcia pracy. W tym dniu zostało mu wręczone pismo informujące o rozwiązaniu umowy o pracę z zachowaniem jednomiesięcznego okresu wypowiedzenia, upływającego z dniem 30 kwietnia 2003r. Powód pozostawał bez pracy w okresie od 3 kwietnia 2002r. do 6 marca 2003r. Wyliczone za ten okres wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy wyniosło kwotę 45 314,14 zł. W toku postępowania upadłościowego powodowi wypłacono łącznie kwotę 13 147,91 zł. natomiast na listę wierzytelności wpisano wierzytelność powoda w kwocie 33815,72 zł. Ponieważ nie została tym samym zaspokojona wierzytelność w wysokości 20 667,81 zł. powód wystąpił z powództwem przeciwko J. R. o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną. Wyrokiem z 14 lipca 2006r. Sąd Rejonowy uznał za bezskuteczną wobec powoda umowę sprzedaży prawa wieczystego użytkowania działki o numerze (...) położonej przy ul. (...) w C. zawartą 29 lipca 2002r. przez dłużnika powoda – Spółdzielnię Pracy (...) w C. z J. R., a to w celu ochrony wierzytelności powoda wynikającej z ustalenia listy wierzytelności w postępowaniu upadłościowym. W dniu 24 sierpnia 2010r. powód zawarł z J. R. umowę, zgodnie z którą J. R. uiszczył na rzecz powoda kwotę 20667,81 zł., zaś powód wyraził zgodę na wykreślenie hipoteki. Postanowieniem z dnia 25 stycznia 2007r. Sąd Rejonowy w (...) pozostawił bez rozpoznania zgłoszenie wierzytelności powoda dokonane 10 października 2006r. w postępowaniu upadłościowym Spółdzielni Pracy (...) w C., dotyczące kwoty 702000 zł. Kwota ta wynikała z iloczynu 15 lat, jakie powodowi pozostawały do osiągnięcia wieku emerytalnego i miesięcznego wynagrodzenia w kwocie 3900 zł. W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd Rejonowy wskazał, że zgłoszenie wierzytelności wpłynęło do sędziego komisarza po upływie terminu do zgłaszania wierzytelności. Nie istniała żadna możliwość uwzględnienia spóźnionej wierzytelności, gdyż syndyk przystępując do sporządzenia ostatecznego planu podziału zlikwidowała już w całości majątek spółdzielni, stąd merytoryczne rozpoznawanie wierzytelności powoda zgłoszonej 10 października 2006r. było bezprzedmiotowe. Postanowieniem z dnia 28 maja 2007r. Sąd Rejonowy w (...) stwierdził ukończenie postępowania upadłościowego Spółdzielni Pracy (...) w C.. Postanowieniem z dnia 31 sierpnia 2007r. Sąd Okręgowy w (...) oddalił zażalenie wierzyciela – powoda na postanowienie o ukończeniu postępowania upadłościowego.

Wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2006r. wydanym w sprawie I C 532/04 Sąd Okręgowy w (...) pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Rejonowego w (...) z dnia 30 października 2002r. w części dotyczącej przywrócenia powoda do pracy. Na skutek apelacji pozwanego w tej sprawie – powoda J. S. sprawa została przekazana Sądowi Apelacyjnemu w (...). Akta z apelacją wpłynęły do Wydziału III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Apelacyjnego dnia 19 stycznia 2007r. Zarządzenie o wyznaczeniu sędziego referenta wydano w dniu 10 lutego 2008r. Wyrokiem z dnia 11 marca 2008r. Sąd Apelacyjny w (...) uchylił zaskarżony wyrok i znosząc postępowanie w oznaczonym zakresie sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu – Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu tego wyroku wskazał Sąd Apelacyjny na nieważność postępowania

wynikającą z faktu rozpoznania sprawy w niewłaściwym składzie, gdyż sprawa została rozpoznana w wydziale cywilnym, podczas gdy powinna zostać rozpoznana jako związana ze stosunkiem pracy w składzie jednego sędziego i dwóch ławników. Postanowieniem z dnia 3 lipca 2008r. Sąd Apelacyjny uchylił swój wyrok z 11 marca 2008r. i zawiesił postępowanie ustalając, że postanowieniem z 28 maja 2007r. stwierdzono ukończenie postępowania upadłościowego i w dniu 1 grudnia 2007r. Spółdzielnia Pracy (...) w C. została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego. Postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2009r. Sąd Apelacyjny uchylił wyrok Sądu Okręgowego w (...) z dnia 14 lipca 2006r. i umorzył postępowanie na mocy art. 182 § 1 zd. 2 k.p.c. wobec stwierdzenia braku następcy prawnego strony, która utraciła zdolność sądową.

Przed Sądem Okręgowym w (...) toczyło się postępowanie z powództwa J. S. przeciwko K. S. , zakończone wyrokiem z dnia 30 września 2009r. w sprawie I C 141/08 zasądającym od pozwanej na rzecz powoda 675,02 zł. Po rozpoznaniu apelacji stron Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 9 lutego 2010r. w sprawie I ACa 803/09 zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo w całości oddalił. Ustanowiony dla powoda pełnomocnik z urzędu wydał w dniu 7 czerwca 2010r. opinię o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej od prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego wskazując w niej, że zaskarżenie kasacją wyroku mogłoby dotyczyć jedynie kwoty odszkodowania, nie przekraczającej wartości 50 000 zł., wywiedzenie skargi kasacyjnej sprzeczne – jego zdaniem – byłoby z art. 398⁽²⁾ § 1 k.p.c.

Ważność umów zawieranych przez Spółdzielnię Pracy (...) ze S. R. oraz z A. W. (1) i A. W. (2) była przedmiotem badania w sprawie wytoczonej przez J. S. i toczącej się przed Sądem Okręgowym w (...) pod sygnaturą I C 338/08. Powództwo to zostało wyrokiem z dnia 29 grudnia 2010r. oddalone, na dzień orzekania w niniejszej sprawie wyrok nie był prawomocny.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy zważył, że powód nie wykazał, aby doszło do popełnienia przez jednostki organizacyjne Skarbu Państwa czynu niedozwolonego. W ocenie Sądu Okręgowego okoliczności opisywane w pozwie i dalszych pismach procesowych powoda nie są ze sobą powiązane w taki sposób, aby można było uznać, iż między wskazanymi faktami, a wywodzonymi z nich następstwami istnieje normalny, adekwatny związek przyczynowy. Jednocześnie powód nie wykazał poniesienia przez siebie szkody rozumianej jako uszczerbek majątkowy lub utracone korzyści. W szczególności powód nie udowodnił w toku procesu, aby pozwany Skarb Państwa uniemożliwił mu, mimo prawomocnego wyroku przywracającego powoda do pracy, pełnienia funkcji reprezentanta Spółdzielni Pracy (...) w toku postępowania upadłościowego. Orzeczenie w tej sprawie zostało wykonane, a powód po stawieniu się – zgodnie z treścią orzeczenia – do pracy otrzymał pismo informujące o rozwiązaniu umowy o pracę. Prawdopodobność i skuteczność rozwiązania z powodem stosunku pracy została przesądzona prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w (...) z dnia 21 października 2003r. Po oddaleniu apelacji powoda od tego wyroku Sąd Najwyższy oddalił w dniu 5 października 2005r. kasację powoda. Uznał także Sąd Okręgowy, że powód nie wykazał aby skutek niesumiennego działania bądź zaniechania syndyka doszło do pozostawienia jakiegoś majątku upadłego poza masą, a o ile nawet doszłoby do takiej sytuacji do uwzględnienia roszczenia powoda w niniejszej sprawie niezbędnym byłoby wykazanie poniesienia przez powoda szkody związanej z takim działaniem lub zaniechaniem syndyka. Sąd Okręgowy wskazał na brak podstaw do uznania, że powodowi przysługiwałaby wierzytelność w wysokości 702 000 zł. skoro w dniu 7 marca 2003r. powód poinformowany został o rozwiązaniu z nim umowy o pracę.

Nie były uzasadnione – w ocenie Sądu Okręgowego – zarzuty powoda dotyczące orzekania w postępowaniu upadłościowym przez sędziów wyłączonych z mocy ustawy. Wniosek powoda o wyłączenie sędziego dotyczył wyłącznie SSO Andrzeja Znaka i sędzia ten nie uczestniczył w rozpoznaniu konkretnego zażalenia, którego wniosek dotyczył.

Nie została także wykazana przez powoda szkoda związana z przewlekłością w rozpoznaniu złożonej przez powoda apelacji w postępowaniu I C 532/04, skoro skutek umorzenia postępowanie żądanie syndyka kierowane przeciwko powodowi nie zostało w tej sprawie uwzględnione.

Oddalając powództwo z powołaniem się na omawiane szczegółowo przepisy art. 417 § 1 , 417¹ § 1, 361 § 1 k.c. Sąd Okręgowy odstąpił od obciążenia powoda kosztami procesu na podstawie art. 102 k.p.c. uznając, że sytuacja

materialna i życiowa powoda, uzyskane zwolnienie od kosztów sądowych i istniejące po stronie powoda zobowiązanie do uiszczenia wysokich kosztów procesu w innej sprawie uzasadnia takie rozstrzygnięcie.

W apelacji od tego wyroku powód zarzucał poczynienie przez Sąd Okręgowy błędnych ustaleń przez pominięcie faktów przemawiających za uznaniem, że sędzia komisarz nie sprawował należytego nadzoru nad działaniami syndyka oraz że sędzia komisarz nie podejmował czynności, do których był ustawowo zobowiązany, a także pominięcie faktów świadczących o braku niezawisłości Sądu Okręgowego rozpoznającego zażalenie powoda w postępowaniu upadłościowym. Zarzucał także powód pominięcie faktu pozbawienia go możliwości rozpoznania zgłoszonej przez niego wierzytelności w postępowaniu upadłościowym. Apelujący zarzucał błędne uznanie przez prezesa Sądu Apelacyjnego w (...) braku przyczyn do uwzględnienia zasadnej – w ocenie powoda – jego skargi na czynności sędziego komisarza. Powtórzył w apelacji powód wszystkie zarzuty stawiane w toku postępowania rozpoznawczego poprawności działania sądów – jednostek organizacyjnych pozwanego Skarbu Państwa, z których działaniami lub zaniechaniami wiązał powód swoją szkodę. Powołując się na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2009r. wydane w sprawie II CSK 551/08 zarzucał powód niezgodne z prawem uchylenie przez Sąd Apelacyjny w (...) swego wcześniejszego wyroku postanowieniem w sprawie III Apa 9/07 oraz podtrzymywał zarzuty dotyczące rocznego opóźnienia w wyznaczeniu sędziego referenta w tej sprawie. Powód zgłosił w apelacji nowe fakty i dowody, których przeprowadzenia domagał się w postępowaniu apelacyjnym

W oparciu o podniesione zarzuty i twierdzenia podniesione w apelacji domagał się apelujący zmiany wyroku Sądu Okręgowego w części oddalającej powództwo, ewentualnie uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Zażalenie na postanowienie o kosztach procesu zawarte w wyroku wniósł pozwany Skarb Państwa – Prezes Sądu Okręgowego w (...), kwestionując możliwość zastosowania w niniejszej sprawie art. 102 k.p.c. Domagał się skarżący zmiany rozstrzygnięcia o kosztach przez obciążenie powoda kosztami procesu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest nieuzasadniona a podniesione w niej zarzuty nie mogą odnieść zamierzonego skutku.

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy – wbrew zarzutom apelacji - są prawidłowe i zasługują na podzielenie. Sąd Okręgowy bowiem, wbrew zarzutom apelacji, odniósł się szczegółowo do podnoszonych przez powoda w toku postępowania, a następnie powtórzonych w apelacji zarzutów, dotyczących poprawności działania syndyka i sposobu sprawowania nadzoru przez sędziego komisarza. Najistotniejszym argumentem przemawiającym za trafnością oceny poprawności postępowania upadłościowego jest to, że poszczególne czynności w tym postępowaniu wielokrotnie poddane były ocenie instancyjnej wskutek zażaleń składanych przez powoda. Słusznie zatem Sąd Okręgowy oparł swą ocenę poprawności tego postępowania na wynikach przeprowadzonej kontroli instancyjnej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie jest obecnie nawet dopuszczalne, aby w postępowaniu cywilnym badać merytorycznie ponownie poprawność czynności podejmowanych w zakończonym postępowaniu upadłościowym, ponieważ doprowadziłoby to do zaakceptowania możliwości badania poprawności postępowania sądowego w trybie nieznanym procedurze cywilnej.

Nie sposób także podzielić zarzutów powoda dotyczących braku bezstronności Sądu Okręgowego wobec uczestniczenia w rozpoznaniu zażalenia sędziego, który – zdaniem powoda powinien być wyłączony od rozpoznania sprawy. Ustalił Sąd Okręgowy, że sędzia ten nie uczestniczył w rozpoznawaniu zażalenia i brak jest jakichkolwiek podstaw do formułowania zarzutów odnośnie tego postępowania.

Nie były również uzasadnione zarzuty apelacji dotyczące czynności podejmowanych przez Sąd Apelacyjny w (...). Przede wszystkim podkreślić należy, że przedmiotem postępowania apelacyjnego w sprawie III APA 9/07 był wyrok pozbawiający wykonalności tytuł wykonawczy, którym był wyrok przywracający powoda do pracy, który wskutek wniesionej przez powoda (pозwanego w tamtej sprawie) apelacji nie stał się prawomocny i który ostatecznie zapadłym w postępowaniu apelacyjnym orzeczeniem został uchylony, a postępowanie w sprawie zostało umorzone. Nie jest

zatem zrozumiałe jakiej swej szkody powód upatruje w związku z takim wynikiem postępowania, jak również w związku z rocznym terminem rozpoznania tej sprawy w postępowaniu apelacyjnym.

Poprawnie, w ocenie Sądu Apelacyjnego, nie uwzględnił Sąd Okręgowy wniosków dowodowych powoda zmierzających do badania ważności umowy zawieranych przez Spółdzielnię Pracy (...) ze S. R. oraz z A. W. (1) i A. W. (2), skoro ważność tych umów poddana była kontroli w postępowaniu sądowym, w którym zapadło orzeczenie nie dzielące stanowiska powoda w tej kwestii. Powód składał nawet skargę o wznowienie tego postępowania, która również nie została uwzględniona.

Wobec bezzasadności wszystkich zarzutów apelacji podlegała ona zatem oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i 3 oraz art. 99 k.p.c.

Jako uzasadnione ocenił Sąd Apelacyjny zażalenie wniesione przez pozwaną Skarb Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w (...) na rozstrzygnięcie o kosztach procesu zawarte w wyroku. Zgodzić należy się ze skarżącym, że nie występowały w niniejszej sprawie nadzwyczajne okoliczności, o których mowa w art. 102k.p.c., pozwalającym na nieobciążenie strony przegranej kosztami procesu. Trudna sytuacja materialna powoda, leżąca u podstaw zwolnienia go od ponoszenia kosztów sądowych nie jest wystarczająca do tego, by powód nie ponosił konsekwencji bezzasadnego wnoszenia powództwa, podobnie jak jego głębokie przekonanie o zasadności roszczeń. Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, szczegółowo przeanalizowanego przez Sąd Okręgowy wszystkie zarzuty powoda, stanowiące podstawę faktyczną dochodzonego w niniejszej sprawie roszczenia były już przedmiotem postępowań sądowych w obu instancjach, zatem powód powinien był liczyć się z niekorzystnym dla siebie wynikiem postępowania odszkodowawczego, skoro jego twierdzenia o braku poprawności postępowania upadłościowego wielokrotnie nie znalazły żadnego potwierdzenia.

Wobec braku podstaw z art. 102 k.p.c. należało zatem rozstrzygnięcie o kosztach procesu oprzeć na przepisie art. 98 § 1 k.p.c. i obciążyć powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu w wysokości wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego, będącego radcą prawnym.

Z tych względów Sąd Apelacyjny uwzględniając zażalenie zmienił na podstawie art. 386 § 1 w związku z art. 397 § 2 k.p.c. zaskarżone postanowienie o kosztach procesu, zasądzając na rzecz skarżącego koszty postępowania zażaleniowego na podstawie art. 98 § 1 i 3 oraz art. 99 k.p.c.